

Актуальні обмеження НБУ на валютному ринку

4 вересня 2015 року набрала чинності Постанова Правління Національного банку України «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» № 581 від 3 вересня 2015 року, яка продовжує дію обмежень на валютному ринку до 4 грудня 2015 року. Водночас, положення Постанови № 581 вносять певні зміни до деяких обмежувальних заходів, спрямованих на стабілізацію ситуації на валютному ринку України.

Так, НБУ скасував вимогу про обов'язкове подання в пакеті документів для купівлі та перерахування за кордон за імпортними операціями іноземної валюти в розмірі понад 50 000 доларів США, довідки з Державної фіскальної служби про відсутність заборгованості по сплаті податків і зборів.

Відповідно до прийнятої Постанови зберігається обмеження щодо видачі банками готівкових коштів юридичним особам та фізичним особам-підприємцям в межах до 300 000 гривень протягом одного банківського дня. Винятком є виплата зарплат, витрати на відрядження, соціальні виплати та виплати гарантованих сум відшкодування вкладникам за рахунок коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Банкам і надалі заборонено продавати іноземну валюту клієнтам (крім фізичних осіб), які мають кошти в іноземній валюті, розміщені на поточних і депозитних рахунках у цьому або в інших банках. Щоправда, зазначена заборона не поширюється на випадки, коли загальна сума коштів на валютних рахунках клієнта менша ніж 25 000 доларів США. При цьому не враховуються кошти на рахунках клієнта, майнові права на які надані в заставу, а також кошти на рахунках у банках, щодо яких запроваджена процедура тимчасової адміністрації або які знаходяться в процесі ліквідації.

Зберігається вимога щодо обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України 75% надходжень в іноземній валюті з-за кордону на користь юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, іноземних представництв (крім офіційних представництв).

Як і раніше резидентам заборонено погашати кредити (позики) в іноземній валюті за договорами з нерезидентами до настання передбаченого договорами строку. Зазначене обмеження поширюється також на виплату відсотків за такими договорами. НБУ не здійснює реєстрацію змін до договорів кредиту (позики) від нерезидентів, що стосуються скорочення строків виконання зобов'язань резидентів-позичальників за такими договорами або їх дострокового виконання.

Відповідно до положень Постанови № 581, НБУ також заборонив проведення реєстрації змін до договору про залучення резидентом (крім уповноваженого банку) кредиту / позики в іноземній валюті від нерезидента, які стосуються заміни кредитора та / або боржника у зобов'язанні за цим кредитним договором / договором позики. При цьому слід врахувати, що така заборона не поширюється на:

• випадки, якщо здійснюється заміна первісного боржника у зв'язку з його поглинанням та / або ліквідацією; • договори, укладені резидентами з міжнародними фінансовими організаціями, членом яких є Україна, та на договори з міжнародними фінансовими організаціями, щодо яких Україна зобов'язалася забезпечувати правовий режим, який надається іншим міжнародним фінансовим організаціям.

НБУ продовжив також дію заборони, зокрема, на:

- купівлю іноземної валюти з метою проведення операцій із повернення дивідендів іноземному інвесторові за кордон;
- купівлю іноземної валюти з метою повернення за кордон коштів, отриманих іноземними інвесторами за операціями з продажу корпоративних прав юридичних осіб, що не оформлені акціями, зменшення статутних капіталів юридичних осіб, виходу з господарських товариств іноземних інвесторів;
- купівлю іноземної валюти з метою повернення за кордон коштів, отриманих іноземними інвесторами за операціями з продажу цінних паперів українських емітентів (крім випадків продажу боргових цінних паперів на фондових біржах);
- переказ фізичними особами іноземної валюти за кордон за поточними валютними неторговельними операціями без підтверджувальних документів. Гранична сума видачі збільшена з 15 000 гривень до 20 000 гривень на день. Це обмеження не поширюється на перекази коштів, отриманих як оплата праці нерезидентами в Україні;
- продаж готівкової іноземної валюти одній особі в одній банківській установі на суму понад 3 000 гривень на день.

Видача готівкових коштів у межах України за електронними платіжними засобами здійснюється виключно в гривнях.

Постанова № 581 також забороняє уповноваженим банкам здійснювати за дорученням резидентів купівлю іноземної валюти за операціями імпорту продукції, митне оформлення якої було проведено до 1 січня 2014 року, якщо відбулася заміна боржника та / або кредитора у зобов'язанні. Такі зобов'язання виконуватимуться резидентами за рахунок їх власних коштів в іноземній валюті. При цьому слід зазначити, що ця заборона не поширюватиметься на купівлю життєво необхідних товарів (природного газу, нафти, електроенергії, вугілля та ін.)

Відповідно до Постанови № 581 забороняється купівля, перерахування іноземної валюти, крім операцій юридичних осіб, що здійснюються на підставі індивідуальних ліцензій НБУ, за умови, що загальна сума цих операцій у межах однієї індивідуальної ліцензії протягом одного календарного місяця не перевищує 50 000 доларів США (еквівалент цієї суми в іншій валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком України на дату переказу).

Крім цього, положення Постанови № 581 передбачають, що розрахунки за операціями з експорту та імпорту товарів, передбачених в статтях 1 та 2 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», і надалі здійснюється у строк, що не перевищує 90 календарних днів.

Додатково потрібно зазначити, що Національний банк України розпочав поступове пом'якшення грошово-кредитної політики. Про це свідчить зниження з 28 серпня 2015 року облікової ставки з 30% до 27% та подальше зниження облікової ставки до 22% з 24 вересня 2015 року. Зміна розміру ставок торкнеться розміру штрафних санкцій, які встановлені сторонами в договірних відносинах, оскільки розмір штрафних санкцій залежить від облікової ставки НБУ.